

FAKTA- ARK

FROGNER HOVEDGÅRD

FROGNER HOVEDGÅRD, SØNDRE FROGNER

Som en av landets største eiendomsaktører og eiendomsbesittere har Statsbygg et stort ansvar for å sikre og bevare de nasjonale verdiene som våre verneverdige eiendommer og kulturminner representerer.

I 2009 markeres Kulturminneåret med arrangementer over hele landet. Dagliglivets kulturminner er temaet. Mange mennesker har sitt daglige virke i verneverdige bygninger som Statsbygg forvalter.

Velkommen til Statsbyggs eiendommer i Kulturminneåret!

FAKTA

Byggeår: 1825-1840

Arkitekt: ukjent

Adresse: Frogner ring 8, Skien

Bruk: Stiftelsen Mental Helse leier fløybygninger samt den ombygde verkstedbygningen.

Bygningen forvaltes av Statsbygg.

Eiendommen Frogner hovedgård, eller Søndre Frogner, ligger i Gjerpen i Skien kommune. Den består av en hovedbygning i to etasjer med en énetasjes sidefløy, en stor vinkelformet driftsbygning og et parkanlegg.

EMPIREBYGNING

Frogner ble bygd som landsted for familien til handelsmann Christopher Hansen Blom fra Skien, hovedsaklig i perioden 1825-40. Forbildet for hovedbygningen var italienske villaer fra renessansen. Første etasje, oppført 1825 - 30, og andre etasje, oppført 1840, danner til sammen en svært vellykket arkitektonisk helhet som gjør bygningen til en av de flotteste empirebygningene i Norge. Det er usikkert hvem som var arkitekt for hovedbygningen.

Driftsbygningen ble trolig bygget en gang mellom 1840-49, mens sidebygningen (kjøkken/bryggerhusfløy) antagelig kom til noe senere. Svalgangen er pyntet med noe av det tidligste sveitzerblondeverket i området.

Villaen fikk en ganske frittliggende plassering med et parklandskap på tre sider med en formell utforming mot hovedfasaden og en mer privat/romantisk utforming mot de to andre sidene. Den "private" delen av hageanlegget ble utformet i engelsk land-

skapsstil med snodde stier omgitt av ask og lønn og jasmin- og syrinhekker.

STATLIG EIE

Kommunen kjøpte gården i 1913 og Gjerpen småbruks- og husmorskole ble satt i gang i 1923/1924. Telemark fylkeskommune overtok eiendommen fra kommunen i 1942, og dette ble stadfestet etter krigen. Det ble da brukt navnene Frogner småbrukskole og Frogner husmorskole. Småbruksskolen ble lagt ned i 1965, mens husmorskolen ble avviklet i 1995. Deretter tok barnevernet i bruk bygningene til kontorer, og Statsbygg tok over eiendommen i 2004 da barnevernsinstitusjonene gikk over i statlig eie.

HOVEDBYGNINGEN

Ekspertene i norsk bygningshistorie omtaler hovedbygningen på Frogner som den seneste og fineste utløperen for Palladios skole som vi kjenner til i Norge. Italieneren Andrea Palladio

dio (1508-80) var renessansens mest kjente villaarkitekt.

Hovedbygningen ble opprinnelig bygget som en én-etasjes villa med sterke palladianske trekk. Den har en symmetrisk hovedfasade med midtstilt loggia (åpen, søylebåret "svalgang") med fire doriske søyler, kvadrete hjørner og liggende panel. Bygningen skulle se ut som en murbygning, men var bygget i tre. Vindusomrammingen har "ører" og bekronede sluttsteiner. Inne i loggiaen finner vi området kanskje fineste eksempel på illusjonsmalt arkitektur. På sideveggene er det malt "nisjer" med "statuer" av de romerske gudinnene Ceres og Flora. I taket er en malt kassetthimling.

Det er stor forskjell på utformingen av hovedfasaden og baksiden av bygningen, både i utforming og detaljering.

I dag er bygningen okergul med hvite detaljer, men fargeundersøkelser har vist at den opprinnelig hadde en helt lys sandsteinsfarge, en noe mørkere sandsteinsfarge på detaljene og helt mørke dører og vinduer

RESTAURERING

Statsbygg arbeider med restaurering av hovedbygningens eksteriør, og det er besluttet at den skal tilbakeføres til 1840-utseende med lyse sandsteinsfarger. Parkanlegget skal også restaureres.

Som grunnlag for restaureringen har Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU), ved konservator Jon Brænne, fargeundersøkt bygningen. Undersøkelsen var svært komplisert da bygningen har usedvanlig mange

malingslag og de fleste er svært nedslitt.

På avstand skulle hovedbygningen framstå som en bygning av stein eller pusset tegl og man blandet derfor kvartssand i malingen på alle fasadeelementene bortsett fra panelet. Dette er ikke et ukjent fenomen, men det er sjelden benyttet så store mengder sand som på Frogner. I tillegg til å være illusjonsforsterkende, fungerte sanden som armering i malingsfilmen og malingslaget ble tykkere enn normalt. Det vil også bli tilsatt sand i malingen under restaureringen.

FREDET

Hele anlegget er fredet etter kulturminneloven. Hovedbygningen med sidefløy ble fredet allerede i 1920 og var blant de første bygningene i Norge som ble fredet. Uthusbygning og hage ble fredet på 1960-tallet.

VISSTE DU..?

...at Frogner hovedgård er stedet der Stompa-filmene ble spilt inn? Langåsen pensjonatskole var i virkeligheten Frogner hovedgård.

...at hageanlegget skal ha inneholdt en biljardsalong som senere ble flyttet til Bratsberg gård, og marmorstatuer i klassisk draperte gevanter, som skal ha blitt flyttet til Vækerø?

KONTAKTINFO

Spørsmål om eiendommen kan rettes til Statsbygg, region sør 815 55 045.

Statsbygg markerer Kulturminneåret med arrangementer på eiendommer over hele landet - du finner program på våre nettsider:

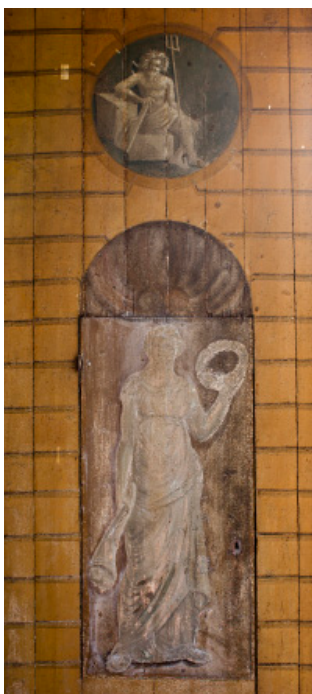
www.statsbygg.no

Kilder:

Jens Per Jensen (1976): Gårder og landsteder i Skien og omegn

Truls Aslaksby (1977): Skienfjordklassismen - bygningsstil i handels- og produksjonsmiljøene mellom Ulefoss og Langesund ca 1800-1840.

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU), Jon Brænne (2008): Frogner i Gjerpen. Retningslinjer for utvendig overflatebehandling av hovedbygningen.

Illusjonsmaling: "nisjer" med romerske "statuer"

UTGIVER

Statsbygg
August 2009
Opplag: 1.000
Foto: Trond Isaksen